

Draaiboek flankerend onderwijsbeleid

1 Doelstelling draaiboek

Het decreet betreffende het flankerend onderwijs op lokaal niveau werd op 30 november 2007 goedgekeurd. Dit decreet kreeg in de pers een eenzijdige benadering, waardoor vooral de mogelijkheid tot het verlenen van andere voordelen door de gemeentebesturen aan alle scholen op hun grondgebied werd benadrukt.

De andere onderwijsverstrekkers spelen hierop in. Directies en schoolbesturen worden aangespoord om bij gemeentebesturen aan te kloppen met de vraag tot extra financiering. De plaatselijke mandatarissen worden bestookt met allerhande vragen naar bijkomende middelen voor de organisatie van het onderwijs in hun gemeente. Het decreet biedt terzake weinig houvast. Andere voordelen kunnen 'in het kader van het flankerend onderwijsbeleid' toegekend worden. Maar dit begrip wordt niet ten gronde gedefinieerd.

Heel wat gemeentebesturen weten daardoor op dit ogenblik niet wat moet, mag en kan.

De doelstelling van het draaiboek is

- Lokale besturen inzicht te geven in
 - o de visie en de beleidsaccenten van het decreet en de memorie van toelichting
 - o het advies van de Vlaamse onderwijsraad
 - o de visie van OVSG en VVSG op de uitbouw van een flankerend onderwijsbeleid op maat
- de begrippen flankerend onderwijsbeleid versus onderwijs organiseren uit te klaren;
- een synthese te brengen van de verplichtingen en facultatieve mogelijkheden die het decreet biedt;
- een duiding te geven van de 'sociale voordelen' versus de 'andere voordelen';
- een stappenplan aan te bieden om als gemeentebestuur mee aan de slag te gaan;
- te informeren over de ondersteuning die OVSG en VVSG voor de gemeentebesturen organiseren;
- een aantal handige links aan te reiken voor meer informatie

2 Uitklaren begrippen onderwijs en flankerend onderwijs

2.1 Wat zegt het decreet?

Het decreet stipuleert in artikel 3 dat het flankerend onderwijsbeleid het geheel van acties van een lokale overheid is, om vertrekkende vanuit de lokale situatie en aanvullend bij het Vlaamse onderwijsbeleid, een onderwijsbeleid te ontwikkelen in samenwerking met de lokale actoren.

2.2 Wat vinden wij in de memorie van toelichting?

De memorie van toelichting stelt dat het flankerend onderwijs in het verlengde van het Vlaamse onderwijsbeleid ligt en het versterkt. Door samenwerking tussen alle onderwijsactoren creëert het flankerend onderwijsbeleid extra mogelijkheden voor het onderwijsgebeuren. De memorie stelt dat sommige lokale problematieken zoals spijbelen en het onvoldoende participeren van de kleuters aan het onderwijs moeilijk centraal te regelen zijn. Bij dergelijke belangrijke thema's is de medewerking van de lokale overheid nodig.

Bij de artikelsgewijze bespreking van artikel 3 vermeldt de memorie dat het flankerend onderwijsbeleid in het bijzonder op de gelijke onderwijskansen gericht is.

Tevens stipuleert de memorie dat dit decreet geen enkele afbreuk doet aan de bevoegdheid van noch de lokale overheid noch andere inrichtende machten om zelf onderwijs in te richten.

2.3 Het advies van de Vlor

Het advies van de Vlaamse onderwijsraad (Vlor), dat op één onthouding na unaniem werd uitgebracht, stelt dat het wenselijk is dat het flankerend onderwijsbeleid bijdraagt tot de realisatie van meer gelijke onderwijskansen.

De Vlor pleit voor een voldoende basisfinanciering van het onderwijs vanuit de Vlaamse overheid om kwalitatief hoogstaand onderwijs te garanderen. Het kan niet de bedoeling zijn om vanuit het flankerend onderwijsbeleid tussen te komen in de onderwijsgebonden kosten. De basisfinanciering is een opdracht van de Vlaamse overheid. Het flankerend onderwijsbeleid is geen parallelle financiering en kan alleen betrekking hebben op facultatieve onderwijskosten, niet op de onderwijsgebonden kosten.

De Vlor vindt het wenselijk dat de middelen voor flankerend onderwijs kunnen aangewend worden voor de ondersteuning van kwetsbare leerlingen en dat de middelen passen in het onderwijsplan van de gemeente. Ze heeft in dit verband kennis genomen van de tien beleidssporen van VVSG en OVSG (zie 4.2 andere voordelen).

De onderwijsactoren dienen van in het begin bij de conceptuele fase betrokken te worden. De Vlor vindt eveneens dat de betrokkenheid van de onderwijsactoren niet vrijblijvend is. Betrokkenheid veronderstelt zich engageren om wat hen betreft het onderwijsbeleidsplan loyaal uit te voeren.

2.4 Het standpunt van OVSG en VVSG

OVSG en VVSG gaan uit van de regierol van het lokaal bestuur inzake het lokaal flankerend onderwijsbeleid. Deze rol komt te staan naast de klassieke rol van organisator van eigen onderwijs, die overigens integraal behouden blijft.

Het lokaal flankerend onderwijsbeleid is per definitie netoverschrijdend van aard en vereist een netneutrale opstelling. Om die neutraliteit te waarborgen is minstens een structurele scheiding in het gemeentebudget nodig tussen de uitgaven voor het eigen onderwijs en die voor het flankerend onderwijsbeleid. Het flankerend beleid wordt geleid door een gemeenteambtenaar of medewerker die zich neutraal opstelt. Vele gemeenten scheiden deze medewerker ook ruimtelijk van de bestaande onderwijsdienst. De regisseur geeft de regierol vorm. Hij coördineert het netoverschrijdend overleg met de lokale partners en het netwerk met andere sectoren, overlegt met het LOP, zorgt voor breed gedragen adviezen en stimuleert het ontstaan van een beleid. Dit beleid wordt bij voorkeur aangestuurd door een netoverschrijdende gemeentelijke overleg- en adviesstructuur (onderwijsraad), conform art. 200 van het Gemeentedecreet. Deze adviesraad bepaalt de lokale beleidsprioriteiten op basis van de lokale behoeften. De regisseur zorgt ten slotte voor de uitvoering van het beleid en voor een jaarlijkse evaluatie.

De decreetschrijver benadrukt dat het flankerend onderwijsbeleid aanvullend is op het Vlaamse onderwijsbeleid. Dit impliceert dat de middelen voor de organisatie van het onderwijs van de Vlaamse overheid dienen te komen. Het flankerend beleid situeert zich bij voorkeur op het vlak van de gelijke onderwijskansen.

Onderwijsbeleid veronderstelt planmatig werken. Het decreet verplicht enkel de centrumsteden een onderwijsplan uit te schrijven. Toch veronderstellen de drie decretaal opgelegde beleidsthema's dat alle steden en gemeenten lokaal afspraken maken en dus een beleid voeren. Dergelijke afspraken worden best vastgelegd in een (onderwijs)plan.

Het flankerend onderwijsbeleid wordt gevoerd vanuit de tien beleidssporen (zie 4.2 andere voordelen).

Zoals in het kerntakendebat is afgesproken, dient de huidige regeling van de sociale voordelen herdacht te worden en bij voorkeur geheroriënteerd van het klassieke concurrentiemodel naar een sociaal beleid.

2.5 Afbakening onderwijs- en flankerend onderwijsbeleid

Onderwijsbeleid

Basisonderwijs organiseren blijft een kerntaak van elke gemeente. Dit werd met alle Vlaamse democratische partijen binnen het kerntakendebat (2003) afgesproken. We kunnen stellen dat 2/3 van de gemeenten zich voor deze kerntaak engageren.

De kerntaak van het onderwijs is het nastreven en bereiken van de ontwikkelingsdoelen en de eindtermen (ODET) zoals bepaald door het Vlaams Parlement. Om onderwijs te organiseren heeft men drie componenten van doen: de nodige infrastructuur, een omkadering en werkingsmiddelen. Het is de taak van de Vlaamse overheid om die middelen ter beschikking te stellen.

Wat de infrastructuur betreft kan het GO! rekenen op 100% financiering vanwege de Vlaamse overheid. Het vrij onderwijs krijgt via Agion een toelage tot 70%. Als compensatie voor de 30% die ze zelf dienen te investeren worden ze voor 100% eigenaar van de schoolgebouwen.

De omkadering is voor alle scholen gelijk. Het lestijdenpakket en de bijkomende uren worden berekend volgens het aantal leerlingen, ongeacht de inrichter van onderwijs en komen volledig ten laste van de Vlaamse overheid.

Ook de werkingsmiddelen worden vanaf september 2008 met de nieuwe financiering op een gelijkwaardige manier berekend. De Vlaamse overheid doet een grote inspanning om elke school in staat te stellen om naast het nastreven en bereiken van de ODET de verlevendiging van het onderwijs, zoals korte extra-murosactiviteiten mogelijk te maken. Daarnaast mag elk schoolbestuur nog de strikte en de minder strikte maximumfactuur aan de ouders doorrekenen om alle gemaakte kosten te betalen.

Flankerend onderwijsbeleid

Naast hun kerntaak worden de scholen steeds meer geconfronteerd met een aantal extra maatschappelijke opdrachten. Denken we maar aan de veiligheid van en naar de school, de spijbel- en drugsproblematiek en de kleuterparticipatie. Deze opdrachten staan in de rand van het schoolse gebeuren en hebben niet rechtstreeks een link met de ontwikkelingsdoelen en eindtermen. Het gemeentebestuur kan hiervoor extra middelen ter beschikking stellen om in samenspraak met alle actoren binnen het onderwijslandschap deze extra maatschappelijke opdrachten te helpen verwezenlijken. Dit is de essentie van het flankerend onderwijs.

3 De nieuwe decretale verplichtingen in de focus

Controle op de leerplicht

Art. 15 van het decreet bepaalt dat de lokale besturen hun medewerking dienen te verlenen aan de jaarlijkse controle op de leerplicht, waarbij de Vlaamse regering de procedure bepaalt. De medewerking die wordt verwacht, is een opdracht voor diverse gemeentelijke diensten in samenwerking met de lokale politie. In de praktijk komt het hierop neer dat het college van burgemeester en schepenen (in casu de gemeentesecretaris) in januari een schrijven ontvangt van de Dienst voor leerplichtcontrole van het Ministerie van onderwijs en vorming met het verzoek uitsluitsel te geven over de dossiers die zijn bijgevoegd. Het betreft dossiers van leerplichtigen die in geen enkele officiële databank zijn teruggevonden en waarbij dus het vermoeden bestaat dat de leerplicht ontdoken wordt. In de meeste gemeenten betreft het minder dan 10 dossiers voor het basis- en het secundair onderwijs samen. In het Brusselse, in de grensgemeenten met Nederland en in enkele grote steden gaat het om 30 tot meer dan 700 gevallen.

Door de band controleert de dienst Burgerzaken eerst de administratieve gegevens. Vervolgens worden de dossiers doorgeschoven naar de sociale dienst van de lokale politie of naar de wijkagent, die op huisbezoek gaat. Soms is het de dienst (flankerend) onderwijsbeleid die de coördinatie en/of de controle zelf op zich neemt. De gecontroleerde dossiers worden vervolgens terugbezorgd aan de Dienst voor leerplichtcontrole. Deze stuurt de niet opgehelderde dossiers vervolgens door aan de procureur des konings van het betrokken arrondissement.

Kleuterparticipatie

Het decreet stipuleert dat de gemeentebesturen hun medewerking verlenen aan maatregelen tot veralgemeende deelname van de kleuters aan het onderwijs. Een gemeente kan hiertoe zelf acties ondernemen of acties van de lokale actoren coördineren of ondersteunen om het regelmatig schoolbezoek van kleuters aan te moedigen. Ze werkt daartoe samen met het lokaal overlegplatform (LOP), of als er geen LOP is, met de scholen en CLB's.

Wat kan een gemeente doen? De minister gaf in een toespraak ter gelegenheid van de dag van de kleuter de volgende intenties mee.

Vooreerst is hij begaan met de kleuters die niet in een school zijn ingeschreven. Medewerkers van Kind en Gezin, het OCMW en van doelgroepenorganisaties zouden bij contacten met doelgroepgezinnen extra alert moeten reageren op de aanwezigheid van kleuters en de ouders sensibiliseren over het belang en de voordelen van de kleuterschool. De minister hoopt dat dergelijke gesprekken met neutrale vertrouwenspersonen, eventueel gecombineerd met daadwerkelijke begeleiding naar de school van hun keuze, ouders zal aanzetten tot inschrijving. Goed om weten in deze context is dat werken met (zwarte) lijsten van niet-ingeschreven kinderen absoluut in strijd is met de privacywetgeving en dus beslist moet worden afgeraden! Ouders onder druk zetten door middel van een huisbezoek van een LOP-, school- of CLB-medewerker kan evenmin. De volledig vrije schoolkeuze is in België immers een grondrecht.

Daarnaast zijn er de kleuters die wel in een school zijn ingeschreven, maar niet of onregelmatig naar school gaan of die stelselmatig te laat komen. Hier ligt een taak weggelegd voor de zorgcoördinatoren op het niveau van de scholengemeenschappen. Zij dienen een gezamenlijk beleid of actieplan uit te tekenen en afspraken te maken met het LOP of met het lokaal bestuur indien er geen LOP is om de regelmatige aanwezigheid te stimuleren.

Spijbelproblematiek

Ook hier stipuleert het decreet dat de lokale besturen hun medewerking dienen te verlenen aan het bevorderen van het regelmatig schoolbezoek en het aanpakken van spijbelgedrag van leerplichtige leerlingen in de scholen, gelegen op hun grondgebied. Zij kunnen hiertoe zelf acties ondernemen of de acties van lokale actoren coördineren of ondersteunen. In voorkomend geval werkt het lokaal bestuur samen met het LOP. Als er geen LOP is, overlegt het lokaal bestuur met de lokale onderwijsactoren, waaronder minstens de scholen en de CLB's.

De Vlaamse overheid onderzoekt momenteel op welke wijze ze de lokale overheden gegevens uit centrale databanken kan aanleveren teneinde hun werking op dit vlak te versterken. Een lokale overheid kan immers geen beleid voeren als ze geen zicht heeft op de aard of de ernst van het probleem. Aanvullende gegevens van het lokale LOP, de CLB's of de scholen zijn in ieder geval nodig. De norm is dat meer dan 30 halve dagen ongewettigde afwezigheid gelijkgesteld wordt met spijbelen, al hanteren sommige steden de veel strengere norm van 10 halve dagen ongewettigde afwezigheid. Om hoeveel spijbelaars gaat het dan? Situeert het spijbelgedrag zich in secundaire scholen of ook in het basisonderwijs? Betreft het welbepaalde onderwijsvormen of bevolkingsgroepen (trekkende bevolking)? Gaat het spijbelen gepaard met overlast of criminaliteit, of is het merendeel van de spijbelaars juist thuis aan te treffen? Gaat de spijbelproblematiek gepaard met een hoog percentage ongekwalificeerde schooluitval? Al naargelang het antwoord op deze vragen kan in onderling overleg gestreefd worden naar adequate maatregelen. Daarbij kan de lokale politie of de vereniging van huisartsen betrokken worden, maar evengoed kan het bedrijfsleven of de lokale overheid zelf zich engageren voor meer en betere leerwerkplaatsen. Voor risicojongeren kunnen time-out-programma's soelaas bieden. Voor de lokale spijbelproblematiek is in ieder geval een aanpak op maat vereist.

4 Andere bepalingen binnen het decreet

4.1 Sociale voordelen

Beknopte historiek

De sociale voordelen waren één van de vele compromissen binnen de Schoolpactwet van 1958. Artikel 33 gaf aan dat de gemeenten de vrije scholen geen voordelen meer mochten geven met uitzondering van de sociale voordelen, teneinde het Rijksonderwijs (huidig GO!) niet te benadelen. Toen het onderwijs de overstap maakte van federale naar gewestmaterie, werden de sociale voordelen ingeschreven in het Decreet Basisonderwijs van 25 februari 1997 (art. 92 tot 95). Evenwel werd de gedachtegang in Vlaanderen omgedraaid en werd gesteld dat de gemeenten binnen de sociale voordelen alle scholen op hun grondgebied evenwaardig moesten behandelen.

De sociale voordelen werden op 30 november 2007 uit het decreet basisonderwijs verwijderd en opgenomen in het decreet betreffende het flankerend onderwijs op lokaal niveau. Dit impliceert dat zij eveneens van toepassing zijn op het secundair onderwijs, met uitzondering van de regeling voor het zwemmen en het leerlingenvervoer (cfr. artikel 4 van het decreet).

Wat zijn de sociale voordelen?

De vijf sociale voordelen, zoals in 1997 opgenomen in het Decreet Basisonderwijs zijn gebleven:

- ochtend- en avondtoezicht buiten de normale aanwezigheid, met uitzondering van één uur studie voor het 5de en 6de leerjaar;
- het middagtoezicht voor maximum één uur;
- het gebruik van de gemeentelijke infrastructuur voor sport en cultuur, uitgezonderd de lokalen bestemd voor het gemeentelijk onderwijs;
- de toegang tot het zwembad, met uitzondering van één schooljaar in het basisonderwijs, (geen vervoer naar het zwembad!)
- het leerlingenvervoer in het basisonderwijs (= woon-schoolvervoer)

Het gezondheidstoezicht is niet langer opgenomen, omdat deze materie geregeld is in het decreet betreffende de CLB's van 1998.

Wanneer ontstaan de sociale voordelen?

Als een gemeentebestuur één van de bovenvermelde activiteiten in de gemeentescholen inricht, ontstaat er niet automatisch een sociaal voordeel. Een sociaal voordeel ontstaat enkel indien er aan drie voorwaarden tegelijkertijd voldaan wordt:

- er is een inbreng van extra financiële middelen voor de leerlingen van de eigen gemeentescholen naast de eventuele werkingsmiddelen (middagtoezicht) en het remgeld;
- de andere scholen moeten erom verzoeken;
- de andere scholen dienen zich minimaal aan hetzelfde stelsel te houden als door het gemeentebestuur opgelegd aan de eigen scholen.

Nadere bepalingen betreffende de sociale voordelen

Sociale voordelen worden per niveau en per soort onderwijs bekeken (vb. gewoon/buitengewoon onderwijs). Met andere woorden: het is niet omdat een gemeente een sociaal voordeel toekent aan de leerlingen van het lager onderwijs, dat ze hetzelfde moet doen voor de leerlingen van het secundair onderwijs op haar grondgebied. De memorie van toelichting bij het decreet stipuleert zelfs dat de gemeente sociale voordelen per leerjaar kan toekennen. De memorie vermeldt verder dat het volwassenenonderwijs, het deeltijds kunstonderwijs en het hoger onderwijs uitgesloten zijn van het toekennen van sociale voordelen.

Elk schoolbestuur krijgt binnen de werkingskosten € 4,34 per leerling voor de organisatie van het middagtoezicht (telling 1 februari). In het uitvoeringsbesluit werd dit bedrag vastgelegd op BEF 175. Dit bedrag werd evenwel nooit geïndexeerd.

Sedert 1997 werden binnen de werkingsmiddelen voor elk schoolbestuur van het lager onderwijs de middelen voorzien om gedurende één schooljaar het zwemmen te organiseren (toegang én intern vervoer).

De procedure voor de sociale voordelen werd geregeld in het uitvoeringsbesluit van 24 juli 1991, met uitzondering van het leerlingenvervoer. Dit betekent dat het woon-schoolvervoer in feite juridisch niet afdwingbaar is. Als antwoord op een parlementaire vraag van Mieke Vanhecke antwoordde minister Vanderpoorten dat in afwachting van een uitvoeringsbesluit betreffende het leerlingenvervoer een 'stand still' gehanteerd wordt: initiatieven gestart vóór 1 september 1997 worden niet als sociaal voordeel aangezien.

Nieuw: het decreet voorziet de mogelijkheid om sociale voordelen uit te keren door gemeentebesturen die zelf geen inrichter van onderwijs zijn.

Wat dient een gemeentebestuur aan sociale voordelen uit te betalen?

Wanneer een sociaal voordeel ontstaat, dient het gemeentebestuur voor de ochtend-, avond-, en middagtoezichten enkel de tekorten voor de organisatie (= betalen van de toezichters) bij te passen. De andere schoolbesturen dienen een balans voor te leggen van hun inkomsten (werkingsmiddelen en remgelden) en uitgaven (uitbetalingen toezichthoudend personeel). Het gemeentebestuur kan een kopie van de arbeidscontracten opvragen. Voor de organisatie van de toezichten kan het gemeentebestuur eventueel opteren om zelf in alle scholen de volledige organisatie op zich te nemen.

Wat de infrastructuur voor sport en cultuur betreft: de andere scholen moeten hiervan aan dezelfde voorwaarden gebruik kunnen maken als het gemeentelijk onderwijs.

De sociale voordelen versus een gezond financieel beleid

De sociale voordelen betekenen voor heel wat gemeentebesturen een zware financiële last.. Ten einde een gezond financieel beleid te kunnen voeren, kan een gemeentebestuur opteren om geen sociale voordelen te creëren.

Voor de **toezichten** kan dit door aan de ouders het nodige remgeld aan te rekenen om een break even te bereiken tussen inkomsten en uitgaven. Sommige gemeenten opteren om het ochtend- en avondtoezicht door het OCMW, een oudercomité of een vzw te laten organiseren. Die initiatieven hebben geen sociaal voordeel tot gevolg.

Kinderopvang is in Vlaanderen een maatschappelijk probleem. Heel wat ouders raken in de problemen omdat zij voor en na de schooluren geen opvang voor hun kind vinden. Heel wat gemeentebesturen zijn bereid om een steentje bij te dragen om deze problematiek te helpen oplossen. Opvang organiseren is een sociaal voordeel. VVSG en OVSG hebben het standpunt ingenomen dat een gemeentebestuur omwille van een gezond financieel beleid kan opteren om deze opvang te organiseren op een centrale plaats (per deelgemeente), desnoods in de lokalen van een (gemeente)school. Het initiatief moet duidelijk openstaan voor alle kinderen binnen de gemeente. De lokalen voor de opvang worden duidelijk gescheiden van de lokalen bestemd voor de organisatie van het onderwijs, liefst met een afzonderlijke toegang.

Met de nieuwe financiering, voorzien vanaf september 2008, met daaraan gekoppeld de strikte maximumfactuur zullen gemeentebesturen vooral voor het kleuteronderwijs geconfronteerd worden met de problematiek van het **zwemmen**. Een gemeenteschool die in haar pedagogisch project de sportinitiatie een prioritaire plaats geeft, kan best het sociaal voordeel vermijden door in de begroting duidelijk te maken dat de toegang tot het zwembad gefinancierd wordt met de nieuwe financiële middelen die de Vlaamse overheid ter beschikking stelt.

Een alternatief voor het **leerlingenvervoer** is het project 'Duurzaam naar school'.

De Vlaamse overheid wil het stappen en trappen naar school promoten. Niet enkel omdat het systeem met busvervoer onbetaalbaar dreigde te worden (gemiddeld € 800 per leerling), maar ook om de kinderen meer te laten bewegen. Zo kunnen de gemeentebesturen een jaarlijkse financiële impuls van de Vlaamse overheid ontvangen om de kinderen van het basisonderwijs op een gezonde en meer milieuvriendelijke manier naar school te brengen. Zo kunnen de begeleiders van voet- en fietspooling betaald worden, kunnen vestjes aangekocht en pedagogisch verantwoorde acties gefinancierd worden.

4.2 Andere voordelen

Tot 31 december 2007 kon een gemeentebestuur aan de andere schoolbesturen enkel de sociale voordelen uitkeren. Alle andere voordelen waren decretaal verboden.

Om de gemeentebesturen een flankerend onderwijsbeleid te laten voeren, maakt het decreet de andere voordelen mogelijk **in de context van het flankerend onderwijsbeleid**. Dit betekent dat andere voordelen niet bedoeld zijn om de scholen bij te springen met extra middelen voor het nastreven en bereiken van de ontwikkelingsdoelen en eindtermen, noch voor het bouwen, onderhouden of verfraaien van de infrastructuur van andere schoolbesturen. Hierbij verwijzen wij uitdrukkelijk naar punt 2.5 in dit draaiboek.

Wij ondervinden dat de plaatselijke mandatarissen systematisch aangepord worden om andere voordelen toe te kennen precies voor deze onderwijsgebonden activiteiten. Dit is niet correct en bovendien in tegenstrijd met het unaniem advies van de Vlaamse onderwijsraad (zie punt 2.3).

Om de gemeentebesturen te ondersteunen om een correct en efficiënt flankerend onderwijsbeleid uit te werken, hebben de raden van bestuur van VVSG en OVSG tien beleidssporen uitgewerkt waarbinnen het flankerend beleid kan worden gevoerd en waarvoor er eventueel andere voordelen ter beschikking gesteld kunnen worden:

1. Ondersteuning leerlingen (kleuterparticipatie, taalstimulering,...)
2. Begeleiding van risicojongeren (spijbelaars, niet-schoolbare jongeren, ...)
3. Ondersteuning van schoolteams (spijbelpreventie, drugspreventie,, ...)
4. Creëren van leerkrachtige, stimulerende schoolomgevingen via brede schoolprojecten
5. Veilige schoolomgevingen creëren via het mobiliteitsplan
6. Een beleid van sociale voordelen voeren (organiseren, voor- en naschoolse opvang, leerlingenvervoer, ...)
7. Een sociaal onderwijsbeleid voeren met oog voor armoede en sociale uitsluiting
8. Ouders en leerlingen wegwijs maken in leer- en studietrajecten
9. Stimuleren van levenslang leren
10. Werken aan een betere aansluiting onderwijs - arbeidsmarkt

De tien beleidssporen overspannen het volledige leertraject van de plaatselijke inwoner, maar blijven beperkt tot de maatschappelijke opdracht waarmee het onderwijs geconfronteerd wordt.

De gemeentebesturen zien er op toe dat alle scholen voor de andere voordelen op gelijke voet behandeld worden.

4.3 Projecten

De Vlaamse Regering voorziet jaarlijks 1,5 miljoen euro voor de organisatie van projecten rond het flankerend onderwijsbeleid in de centrumsteden. Deze projecten worden tot 80% door de Vlaamse overheid gefinancierd.

De Vlaamse Regering heeft een protocol met de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) afgesloten voor projecten ter ondersteuning van het Brussels onderwijs.

De overige gemeentebesturen kunnen eveneens een aanvraag ter ondersteuning van projecten indienen. Het Vlaams budget hiervoor bedraagt evenwel slechts 500.000 euro en dit budget is niet gewaarborgd door het decreet. Bij een goedkeuring kunnen die projecten voor maximaal 80% gefinancierd worden door de Vlaamse overheid. Alhoewel het decreet stipuleert dat projecten die inspelen op diverse lokale noden in aanmerking kunnen komen voor subsidie, willen wij hier toch een kanttekening maken. Tegenover elk goedgekeurd project staan er meerdere projecten die goed werden bevonden maar omwille van het krappe budget minder opportuun geacht werden dan andere projecten en dus uiteindelijk niet werden gesubsidieerd. GOK-criteria en de GOK-thematiek speelden hierbij een doorslaggevende rol. Ook worden projecten niet automatisch voor drie jaar goedgekeurd. Zij passeren opnieuw de selectiecommissie. Als gemeentebestuur is het verstandig om rekening te houden met deze beperkingen tot er zekerheid is over de verwachte budgettoename in de volgende Vlaamse regering..

5 Synthese decretale verplichtingen

Het aantal decretale verplichtingen voor de gemeentebesturen is beperkt tot

- de sociale voordelen: dit is een beperkte lijst, die enkel van toepassing is indien er input is van eigen financiële middelen van de gemeente in het gemeentelijk onderwijs;
- medewerking aan de leerplichtcontrole
- medewerking aan het aanpakken van de spijbelproblematiek
- bevordering van veralgemeende kleuterparticipatie

Alle andere initiatieven zijn facultatief!

Voor het flankerend onderwijsbeleid worden, behalve voor projecten van centrumsteden en niet-centrumsteden geen extra financiële middelen voorzien.

6 Aan de slag binnen de gemeente

Stap 1: Visie flankerend onderwijsbeleid binnen de gemeente bepalen

- Het gaat hier om een politieke beslissing. Vraag één hierbij is: welk beleid willen wij voor onze gemeente realiseren? Enkel de decretale verplichtingen of wensen wij een breder uitgebouwd flankerend onderwijsbeleid? Wat gebeurt vanuit verschillende gemeentelijke beleidsdomeinen immers al ten aanzien van onderwijs? Te denken valt aan: het milieu- en afvalbeleid, het cultuurbeleid (cultuur- of gemeenschapscentrum en de lokale bibliotheken), het jeugd- en sportbeleid, de kinderopvang en opvoedingsondersteuning, het mobiliteitsbeleid, de lokale politie, het preventie- en/of gezondheidsbeleid, het sociaal beleid (welzijn, OCMW, schoolopbouwwerk), het werkgelegenheidsbeleid. Op welke van de 10 beleidssporen situeert zich het huidige beleid? Zijn er blinde vlekken in het huidige beleid of nieuwe noden waaraan we iets willen doen?
- Het is handig om als gemeentebestuur het lijstje van alle (historisch gegroeide) huidige gemeentelijke initiatieven voor alle scholen op het grondgebied te toetsen aan de huidige regelgeving. Soms worden gemeentebesturen geconfronteerd met een niet correcte toepassing van de regelgeving bij het toestaan van sociale en andere voordelen. We attenderen u onder meer op het (gratis) ter beschikking stellen van gemeentelijke cultuur- of sportinfrastructuur aan de eigen scholen. Dit is een sociaal voordeel, dat leidt tot verplichtingen ten aanzien van andere scholen. De opstart van het flankerend onderwijsbeleid is een ideaal moment om de nodige correcties uit te voeren.

Stap 2: Begroten van het flankerend onderwijsbeleid

- Na de politieke keuze over het flankerend onderwijsbeleid dat de gemeente wil voeren, volgt de toewijzing van een budget. Hieronder vallen de kosten voor personeel, voor de eventuele sociale voordelen en voor eventuele acties en andere voordelen binnen het flankerend beleid
- Deze middelen zijn niet noodzakelijk nieuw. Het budget voor sociale voordelen kan worden overgeheveld als de sociale voordelen behouden blijven. Ook voor andere beleidsdomeinen kan overheveling worden overwogen.
- De middelen voor het flankerend onderwijsbeleid worden afzonderlijk in de begroting ingeschreven. Dit maakt het voor alle onderwijsactoren duidelijk welke middelen de lokale overheid voor het flankerend beleid voorziet (regierol t.a.v. onderwijs) en welke middelen bestemd zijn voor de organisatie van het eigen gemeentelijk onderwijs (beheerrol onderwijs).

Stap 3: Aanstellen van een regisseur

- Het flankerend onderwijsbeleid op lokaal niveau wordt best geleid en gecoördineerd door een gemeenteambtenaar (met aanstelling op maat) of een stedelijke of gemeentelijke cel flankerend onderwijsbeleid. Deze bewaakt de neutraliteit t.a.v. alle onderwijsnetten en is verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleid.
- De onderwijsregisseur werkt samen met het hele onderwijslandschap van de gemeente, d.w.z. alle onderwijsinstellingen op alle niveaus, naast de CLB's en LOP's. Bovendien kunnen niet-onderwijspartners bij het beleid worden betrokken: politie, bedrijfsleven, OCMW, organisaties waar armen het woord nemen en diverse gemeentelijke diensten..

Stap 4: Organiseren van een lokale overleg- en adviesstructuur

- Eens het netwerk van partners bekend is, moet werk worden gemaakt van overleg over het te voeren beleid. De VVSG pleit voor een overleg- en adviesorgaan – zeg maar een onderwijsraad - op het niveau van de gemeente, conform art. 199 en 200 van het Gemeentedecreet. Een dergelijke raad kan onmiddellijk worden geïnstalleerd of na een inlooperperiode waarin de samenwerking tussen de partners vorm krijgt. Het LOP voldoet niet aan de voorwaarden die Art. 200 van het Gemeentedecreet stelt aan een overleg- en adviesraad en kan dus niet als lokale adviesraad fungeren. Uiteraard dient het LOP wel als

partner betrokken te worden bij het overleg.

- De gemeenteraad waakt over de representativiteit, d.w.z. bepaalt wie bij het overleg wordt betrokken. Bij de onderwijsraad worden alle scholen(gemeenschappen) en CLB's en desgevallend het LOP (de LOP-voorzitter) meegenomen in het verhaal. Wellicht wordt in grotere steden met afvaardigingen gewerkt of wordt het overleg- en adviesorgaan opgesplitst in deelraden om het werkbaar te houden. U kan daarnaast vertegenwoordigers uitnodigen van vakorganisaties, van ouderverenigingen en leerlingen- en studentenraden, Lokale onderwijsderden zijn eveneens betrokken partij: het schoolopbouwwerk, VDAB, SYNTRA, VIZO, het Huis van het Nederlands, ... Met het oog op het gelijkekansenbeleid is het ook zinvol om vertegenwoordigers van kansengroepen en van de integratiesector op te nemen.
- Heel wat beleidsdomeinen zijn voor een deel bij het onderwijsbeleid betrokken. Denken we maar aan het OCMW, de lokale politie, de cultuurdienst, jeugddienst, sportdienst, ... Dit geldt ook voor K&G, het lokale bedrijfsleven en de middenstand. Zij worden het best - eventueel ad hoc - als waarnemers of als deskundigen uitgenodigd. Eveneens waarnemend lid zijn de bevoegde schepen(en), andere mandatarissen of raadsleden en de bevoegde ambtenaar-onderwijsregisseur, die instaat voor verslaggeving en secretariaat.
- Houd rekening met de genderregel (art. 200,§ 2) die stelt dat het overleg- en adviesorgaan maximaal 2/3 leden van hetzelfde geslacht mag bevatten.
- Om de werking van de onderwijsraad goed te laten verlopen worden best afspraken gemaakt, die opgenomen worden in een huishoudelijk reglement. Wij pleiten voor een besluitvorming bij consensus. Daarnaast wordt, zoals het advies van de Vlor bepaalt, afgesproken dat de betrokkenheid van de onderwijsactoren niet vrijblijvend is. Betrokkenheid veronderstelt zich engageren om het onderwijsbeleid(splan) loyaal uit te voeren.

Stap 5: Visie van het lokaal bestuur duiden

- Niet alle onderwijsparticipanten zijn op de hoogte van de inhoud van het decreet. Dit komt best aan bod tijdens of zo snel mogelijk na de installatievergadering of bij de eerste bijeenkomst. Tevens is het belangrijk dat de begrippen onderwijs en flankerend onderwijs in hun juiste context gekaderd worden.
- De visie van het gemeentebestuur betreffende het flankerend onderwijsbeleid en de omvang van het hele verhaal worden best zo snel mogelijk aan de participanten voorgelegd, alsook de middelen die voor het flankerend beleid begroot werden. Dit schept duidelijkheid voor alle partners en zo worden valse verwachtingen vermeden.

Stap 6: Vastleggen prioriteiten

- Een overzicht brengen van de huidige initiatieven (zie stap 1).
Het is handig dat de onderwijsactoren een overzicht krijgen van alle bestaande initiatieven die binnen het flankerend beleid kunnen gekaderd worden. Veel scholen hebben de foute perceptie dat hun lokaal bestuur niets extra's in het onderwijs investeert. Sommige initiatieven moeten misschien gecorrigeerd worden om conform de huidige regelgeving te verlopen. Dit is het perfecte forum om dit te duiden.
- Decretale verplichtingen
Het decreet geeft drie decretale verplichtingen aan de gemeentebesturen: meewerken aan leerplichtcontrole, aan de bevordering van veralgemeende kleuterparticipatie en de aanpak van het spijbelen. De gemeente kan naar eigen goedgevoelens acties ondernemen, coördineren of steunen binnen het spijbelbeleid en de kleuterparticipatie. Is er een LOP in de gemeente, dan dienen de acties in samenwerking met het LOP ondernomen te worden. Is er geen LOP, dan dient het lokaal bestuur deze acties in overleg met alle scholen en CLB's te organiseren.
- Facultatieve initiatieven
Naast de decretale verplichtingen kan de onderwijsraad initiatieven voorstellen om aan de lokale maatschappelijke opdrachten van het onderwijs tegemoet te komen. Daarom is het noodzakelijk dat de onderwijsraad een visie op de gewenste situatie uitwerkt en de

strategische doelstellingen formuleert waaraan zij wil werken. Ze kan daarvoor een selectie maken uit de tien beleidssporen die als houvast zijn ontwikkeld. De onderwijsregisseur bewaakt dat alle initiatieven en eventuele voordelen binnen de tien beleidssporen kaderen.

Stap 7: Prioriteiten in een plan opnemen.

- Een onderwijsbeleid veronderstelt planmatig werken. Alhoewel enkel de centrumsteden decretaal verplicht zijn tot het opmaken van een onderwijsplan, is het aangewezen om het beleid dat stilaan vorm krijgt, samen met alle afspraken vast te leggen in een plan. Dit voorkomt willekeur en discussies achteraf. Een onderwijsplan is ook een ideaal instrument om het beleid naar de inwoners en naar derden toe te communiceren. Een onderwijsplan is zeker handig als kader voor het aanvragen van projectsubsidies. In een onderwijsplan krijgen onder meer de drie decretale verplichtingen een plaats.

Stap 8: Het onderwijsplan concretiseren in operationele doelstellingen

- Er dient een planning gemaakt van alle initiatieven die genomen zullen worden:
 - decretaal verplichte initiatieven
 - andere initiatieven
- Nagaan welke beleidsdomeinen best betrokken worden in het verhaal.
- Opmaken nodige budgettering en/of afspraken
- Overwegen van eventueel indienen van een projectaanvraag

Stap 9: Evaluatie en terugkoppeling

- Een jaarlijkse rapportering aan de gemeenteraad met verantwoording van de bestede middelen.
- Evaluatie van de acties met eventuele bijsturing.

7 Ondersteuning door OVSG en VVSG

OVSG en VVSG laten de gemeentebesturen niet in de kou staan.

Wij helpen u het decreet te duiden en wij ondersteunen u bij de opstart van het flankerend onderwijsbeleid binnen uw gemeente. U kunt beide organisaties hiervoor steeds via e-mail of telefonisch contacteren..

Contactpersonen:

OVSG

Didier Bataillie
T. 02 506 41 94
E. didier.bataillie@ovsg.be

VVSG

Marleen De Vry
T. 02 211 56 44
E. marleen.devry@vvsq.be

8 Nuttige links

[Decreet betreffende het flankerend onderwijsbeleid op lokaal niveau](#)

[Uitvoeringsbesluit sociale voordelen](#)

[Ministeriële omzendbrief betreffende de sociale voordelen](#)

[Website lokaal onderwijsbeleid](#)

[Advies van de Vlor](#)

[Vlaams spijbelactieplan](#)

[Visie OVSG](#)

[Website spijbelen](#)

[Website jaar van de kleuter](#)

[Duurzaam naar school](#)